

การส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตรแบบยั่งยืนโดยใช้สื่อการ์ตูน

อภินันท์นาคร
ชก
ห้องสมุดคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสิ่งแวดล้อม
.....

สันติภาพ ศิริวัฒน์ไพบุลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2541

๖๗

ISBN 974-589-466-4

๑๐ 584๗

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๑๕๔๑

Copyright by Mahidol University

๓-3

3636737 ENAT/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร ; วท.ม.

(เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร)

ศัพท์สำคัญ : การส่งเสริมและเผยแพร่ / การเกษตรแบบยั่งยืน / สื่อการ์ตูน

สันติภาพ สิริวัฒนไพบูลย์ : การส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตรแบบยั่งยืนโดยใช้สื่อการ์ตูน (THE PROMOTION AND EXTENSION OF SUSTAINABLE AGRICULTURE BY A COMIC BOOK).

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สมพงษ์ รงไชย, คอ.บ.,วท.ม., พงศ์พิศน์ ปิยะพงศ์, กส.บ., M.Sc., ชนวน รัตนวราหะ, กส.บ., M.Sc., ชาวลิต สัมโน, ทษ.บ., วท.ม., 343 หน้า. ISBN 974-589-466-4

การเกษตรแบบยั่งยืน เป็นระบบการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยาวนาน การส่งเสริม และเผยแพร่ความรู้ เรื่อง การเกษตรแบบยั่งยืน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการไปสู่เกษตรกร แต่ในสภาพปัจจุบัน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ยากจน มีการศึกษาน้อย โอกาสในการแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรแบบยั่งยืนยังมีอุปสรรคอยู่มาก งานวิจัยในครั้งนี้จึงได้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล และเรียบเรียงสร้างเป็นสื่อหนังสือประกอบภาพการ์ตูน เพื่อเผยแพร่ความรู้ เรื่องการเกษตรแบบยั่งยืน ซึ่งมีลักษณะการใช้ภาพการ์ตูนแทนคำบรรยายที่เป็นเนื้อหาทางวิชาการ และปรับปรุงภาษาให้เข้าใจง่ายขึ้น แล้วนำไปทดลองใช้กับเกษตรกรกลุ่มทดลองในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบ่งเกษตรกรกลุ่มทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ทั้ง 2 กลุ่ม ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ชุดเดียวกัน กลุ่มหนึ่งให้ความรู้โดยการอ่านหนังสือแบบวิชาการที่ไม่มีภาพประกอบ และอีกกลุ่มหนึ่งให้ความรู้โดยการอ่านหนังสือประกอบภาพการ์ตูน ให้เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบก่อน และหลังการให้ความรู้ แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความแตกต่างทางสถิติ โดยใช้สถิติ t-test for paired samples นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีความรู้เพิ่มของเกษตรกรกลุ่มทดลอง ได้แก่ปัจจัยด้าน เพศ อายุ กิจกรรมทางการเกษตร ระดับการศึกษา และชนิดของสื่อที่ใช้ทดลอง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance, ANCOVA)

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หลังจากที่ได้อ่านหนังสือทั้ง 2 รูปแบบ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนหลังการให้ความรู้ระหว่างเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม พบว่ากลุ่มที่อ่านหนังสือประกอบภาพการ์ตูน มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่อ่านหนังสือที่ไม่มีภาพประกอบ และจากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีความรู้เพิ่มของเกษตรกรกลุ่มทดลอง พบว่า ปัจจัยด้านเพศ และอายุ ไม่มีอิทธิพลต่อการมีความรู้เพิ่ม ส่วนปัจจัยด้านรูปแบบกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร ระดับการศึกษา และรูปแบบของสื่อที่ใช้ มีอิทธิพลต่อการมีความรู้เพิ่มขึ้นของเกษตรกรกลุ่มทดลอง โดยเกษตรกรที่ประกอบกิจกรรมการเกษตรแบบผสมผสาน จะมีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าเกษตรกรที่ประกอบกิจกรรมทำนา หรือเลี้ยงสัตว์เพียงอย่างเดียว ส่วนเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำ และเกษตรกรที่ใช้หนังสือประกอบภาพการ์ตูน จะมีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าเกษตรกรกลุ่มที่ใช้หนังสือที่ไม่มีภาพประกอบการ์ตูน จึงสรุปได้ว่า หนังสือประกอบภาพการ์ตูน เรื่อง การเกษตรแบบยั่งยืน สามารถทำให้เกษตรกรมีความรู้ เรื่อง การเกษตรแบบยั่งยืน เพิ่มขึ้นมากกว่าหนังสือทางวิชาการที่ไม่มีภาพประกอบ ดังนั้นหนังสือประกอบภาพการ์ตูน จึงเหมาะสมที่จะนำไปส่งเสริม และเผยแพร่ความรู้ เรื่อง การเกษตรแบบยั่งยืน ให้กับเกษตรกร

3636737 ENAT/M : MAJOR : APPROPRIATE TECHNOLOGY FOR RESOURCE DEVELOPMENT
; M.Sc. (APPROPRIATE TECHNOLOGY FOR RESOURCE DEVELOPMENT)

KEY WORD : PROMOTION AND EXTENSION / SUSTAINABLE AGRICULTURE / COMIC BOOK

SANTIPAP SIRIWATTANAPAIBOON : THE PROMOTION AND EXTENSION OF SUSTAINABLE
AGRICULTURE BY A COMIC BOOK. THESIS ADVISOR : SOMPONG THONGCHAL,M.Sc. PONGPIT
PIYAPONGSE, M.Sc. CHANOUN RATANAWARAHA,M.Sc. CHAWALIT SOMMANO,M.Sc. 343p.
ISBN 974-589-466-4

Sustainable agriculture is an agricultural system that conserves environment as well as manages the utilization of resources to maximise profitability and sustainability. This concept should be extended to farmers. At present most of farmers are poor and have less opportunity to access the knowledge of sustainable agriculture so that the objectives of this research were: 1) to create a comic book on sustainable agriculture, and 2) to test its efficiency upon the farmers at Burerum Province.

The purposive random sampling method was administered to the population in order to select the sample group. The pre-post test design was used in the study. The sample group was divided into two groups, each group have 30 persons. One group read the text only book, the other read the comic book. Knowledge was then tested using a test paper, and t-test pairs were used for analysis. Analysis of covariance (ANCOVA) was used in statistical analysis of determining factors which had effect on score increase. The factors considered were sex, age, activities of agriculture, education and type of media.

The results revealed that both the sample groups had score increasing significantly at 0.05 after reading either the book or comic book. The comparison of score after reading between both the sample groups revealed that the sample group who read the comic book had more score increase than the sample group who read the text only book significantly at 0.05. The study of factors which had effect on score increase of the sample groups revealed that sex and age had no effect while activities, education and type of media had effect as follows ; (a) the farmers who use integrated farming had more score increase than the farmers who only rice farm and only cattle farm ; (b) the farmers who posses higher education had more score increase than those with lower education ; (c) the farmers who read the comic book had more score increase than the farmers who read the text only book . In conclusion the results indicated that the comic book had more efficiency than the text only book in enhancing the sustainable agriculture knowledge.